

Економското истражување – Сизифовска битка?

Неодамнешно истражување покажа дека нивото на економско истражување во Македонија, и во сферата на публикувањето меѓународни трудови и во сферата на аплицирањето и реализацијата на меѓународни проекти, е ниско и квалитативно и квантитативно. Во базата со трудови Web of Science, за периодот 1991-2012 се појавуваат само 18 економски трудови, додека економските факултети и истражувачки центри репортираат педесетина спроведени меѓународни проекти, од кои најголем дел се од донаторски карактер.

БРИФ ЗА ПОЛИТИКИТЕ бр. 4

Овој документ на политики дава препораки до носителите на политиките во сферата на науката и истражувањето за креирање широкопојасна процедура за вреднување на сите аспекти на научното истражување, што освен меѓународни трудови со импакт фактор вклучува и други меѓународни публикации и научно-истражувачки активности.

Проблемот на економското истражување во Македонија

Економската наука и истражување во Македонија доживеа своја транзиција во претходните две децении. Системот на унапредување на економските истражувања во поранешна Југославија главно се базираше на публикување книги, коишто најчесто имаа карактер на учебници. Владееше перцепцијата дека врв на научната кариера на академските работници е публикувањето учебник или книга. Бројот на научни списанија беше релативно ограничен и со слаба меѓународна изложеност. Во текот на севкупната транзиција во Македонија (1991 до денес), ваквата стартна позиција за економските истражувачи не само што не беше унапредена, туку таа доживеа своја понатамошна деградација. Перцепцијата дека публикувањето учебник е врв на научната работа сèуште постои, а публикувањето во меѓународно списание сèуште се смета за непознаница.

Сепак, домашните јавни политики во овој домен преминаа од ситуација на минимална и лабава регулација кон максимизиција на условите за напредување на академските работници при што потребен услов е поседувањето публикувани трудови во меѓународни списанија (со импакт фактор). Од ситуација на занемарлив број публикувани трудови во списание со импакт фактор, се отиде на другата крајност каде што се бара секој наставник да има минимум два публикувани труда во меѓународно списание со импакт фактор. Во сферата на финансирањето проекти, пак, Министерството за образование и наука (МОН) распиша неколку конкурси за финансирање мали проекти и млади истражувачи, но процедурите за избор како и исходот од нив остануваат непознати.

Резултати од спроведено истражување

Истражувањето е спроведено на репрезентативен примерок од 74 економски научници од околу 280 економски научници во Македонија. Резултатите укажуваат дека нивото на економско истражување во Македонија, и во сферата на публикувањето меѓународни трудови и во сферата на аплицирањето и реализацијата на меѓународни проекти, е ниско. Идентификуваните причини во ова истражување може да се поделат во три групи.

Прво, причините на страната на економските истражувачи се следните: недоволната лична мотивираност за економски истражувања, недостигот од финансиски средства, било за директно финансирање на истражувачката работи или за надомест за часовите поминати во истражувачка работа, недостигот од технички вештини и вештини за изведување на методолошката рамка, преголемата оптовареност со наставна работа, недостигот од институционална поддршка, неинформираноста за процесот на апликации и публикување меѓународен труд, високите критериуми и ригорозноста на повиците за апликации, убеденоста дека наодите нема да бидат земени предвид при креирањето на политиките и сл. Дополнително на ова, голем дел од испитаниците сметаат дека постојат и некои инхерентни пречки за нашето поднебје, како што се ризикот во тимска работа член на тимот да очекува дека работата во негово име ќе ја заврши друг член од тимот, ризикот од конфликт околу распределбата на средствата од грантот, како и ризикот околу непочитување на роковите зададени од давателот на средствата.

Второ, анализата укажа дека иако техничките вештини и ригорозноста на процесот на селекција се веројатно значајни пречки за подготовка на проекти, сепак истражувачите се подготвени да ги надминат овие пречки доколку институцијата во којашто работат поддржува истражувачки активности, доколку може да издвојат повеќе време за истражувачка работа и веројатно доколку тој нивен ангажман биде соодветно награден.

Трето, истражувањето покажа дека иако политиката на МОН во сферата на науката добива релативна поддршка меѓу истражувачите од економската наука, сепак значаен дел од нив ја оценуваат како непредвидлива и дестимулативна, не се информирани за начинот на регулирање на дејноста, ниту се информирани дека МОН повремено распишува повици за истражувачки проекти.

Препораки

- Прилагодување на регулативата на фактичката ситуација, како: разграничување на законскиот третман помеѓу технички и општествени науки, и креирање широкопојасна процедура за вреднување на сите аспекти на научното истражување, што освен меѓународни трудови со импакт фактор вклучува и други меѓународни публикации и научно-истражувачки активности;
- Алоцирање поголеми финансиски средства за научно-истражувачка работа во буџетот на Република Македонија;
- Донесување правилници во универзитетите за регулирање на академското оптоварување со научна работа и систем на награди и казни во однос на резултатите во научно-истражувачката работа;
- Организирање обуки за наставниот кадар за истражувачки и квантитативни вештини, и организирање дисеминација на информации за проекти, списанија и конференции;
- Мотивирање членови од тимот и особено помлади членови од страна на проектните раководители за активно вклучување во апликација и реализација на меѓународни проекти;
- Личен напор на истражувачите за учење од поискусни колеги во рамки на институцијата или надвор од неа, во смисла на коавторирање меѓународен труд, заедничко вклучување во проекти и сл.

Finance Think е непрофитна асоцијација за економско истражување, застапување и донесување економски политики.

Нашата Визија

Да поттикнеме економско размислување за подобра благосостојба утре.

Нашата Мисија

Да ја намалиме сиромаштијата, да ги зајакнеме макро-финансиските политики и да ја унапредиме финансиската стабилност преку економски истражувања, советување и препораки за економските политики и поттикнување критичка дебата за економските процеси.

Ул. Железничка 50/3,
1000 Скопје

+389 2 6147 630
www.financethink.mk
info@financethink.mk